

ders Amt 1913, 14, 15 og 16. Den gaar gennem 4 Aargange af Randers Amts historisk Aarbog. Man kunde maaske mene, at det havde været ulige mere interessant, om det havde været en af den paagældende Egns berømte, gamle Herregaarde, Forf. havde valgt til Genstand for sin udførlige og indtrængende Undersøgelse. Med Urette. Det har netop sin særlige Interesse at følge en saadan middealderlig lille Herregaard paa dens noget omtumlede Vej gennem Aarhundrederne, en Gaard, der ikke rigtig har Lykken med sig, som ikke naar ud over Middelalderens Type paa en Herregaard og til Slut fæstes bort til Bønder og gaar over i Bondedeje. Det er al Ære værd, at Aage Sørensen, der ikke er „Historiker af Fag“, men, om man vil, en jævn Bondemand, der samtidig med et haardt Arbejde paa sin Gaard for at sikre sig det økonomiske Grundlag for godt og velordnet Hjem, har kunnet faa Tid tilovers til at erhverve sig et saa godt almindeligt historisk Overblik og til et saa indgaaende specielt Kilstudium som det, der ligger bag ved Skildringen af Ommestrup Hovedgaards Historie gennem 4—500 Aar. Det værdifulde ved denne Afhandling ligger i, at den omhyggeligt gennemførte lokalhistoriske Skildring er lykkeligt forenet med et Blik for det, der har mere almen og typisk Interesse. Det er dette, der gør, at Aage Sørensens Afhandling maa regnes blandt de vægtigste Bidrag, der er kommen frem i vore historiske Amts-Aarbøger.

Gaardejer Aage Sørensen har ved Lejlighed skrevet til mig, at han nærede Afsky for alt, hvad der hedder „Tillidshverv“; han hører ikke til den moderne Type for danske Bønder, der kan karakteriseres som Andelsbonden, men dansk Lokalhistorie i hvert Fald vilde være vel tjent med, om der gaves mange Gaardmænd af Aage Sørensens Type.

Henr. Pedersen.

I en Afhandling i Fra Randers Amt 1916 gør Lærer P. Christensen udførligt Rede for **Vissing Bys Udskiftning**. Vissing, Vissing Sogn, Galtens Herred, havde 25 Gaarde. Vi faar et Indblik i Forholdene før den store Reform, hvorledes de enkelte Gaarde havde deres Jorder liggende paa 44 eller flere forskellige Steder, og paa Grundlag af de bevarede Udskiftningsdokumenter skildres indgaaende, hvorledes Udskiftningen, der fandt Sted 1792, gennemførtes i det enkelte. Det er interessant at se, at der i Byen var 3 Selvejere, „som alle ejer Bondeskylden i deres i Fæste havende Gaarde, mens Herligheden ejes af Løjstrup“ (senere udparcelleret Hovedgaard i Nabosognet Lavrbjerg). Det vilde maaske falde lidt uden for Afhandlingens Æmne at gøre nærmere Rede for det Retsforhold, som er udtrykt gennem den

anferte ejendommelige Vending, men det vilde ikke have forringet Afhandlingens Værdi, om Forf. havde tilladt sig en lille Digression paa dette Punkt. Af Gaardene blev 8 udflyttede; de fleste fik Navne efter Aase eller Dele af den gamle By mark, som blev lagt ind under disse Gaarde: Høhedegaard, Kærballlegaard, Hølbækgaard, Elkjærgaard o. s. v., et Par fik mere „moderne“ Navne: Duelund og Frydensang!

Ved Omtalen af Lærer Christensens Afhandling om Vissing Bys Udskiftning vil jeg slutte med en Sætning, som han begynder med: „Forordningen af 23de April 1781 om Fællesskabets Ophævelse kunde nok fortjene mere Paaagtelse, end der i Almindelighed ydes den.“ Lærer Christensen rører med Rette her ved et ømt Punkt, ved en forsømt Opgave: en indgaaende og sammenhængende Fremstilling af Udskiftningens Historie. Det vilde være en stor, men sikkert ogsaa en taknemlig Opgave for en yngre Historiker at fordybe sig i.

Henr. Pedersen.

Biografi.

300-aarsdagen for Thomas Bartholins Fødsel (20. Oktober 1916) bragte ikke en enkelt større Biografi af denne berømte Mand, men en Række mindre Afhandlinger, belysende forskellige Sider af hans Historie, de fleste i Janus og Ugeskrift for Læger (ogsaa samlede i Særtryk). Professor Dr. V. Maars giver her (i sit Foredrag ved Universitetsfesten) en Nyvurdering af **Thomas Bartholin**, hvis Fortjenester af Videnskaben skildres som betydelig ringere, end de hidtil har været anset for, og maaske noget ringere, end de i Virkeligheden fortjener. Som et sundt Korrektiv til den hittidige, ofte uforstaaende og ukritiske Beundring for Thomas Bartholin har Professor Maars elegant fremstillede Vurdering dog stor Betydning og især Skildringen af hans Stilling som Mellemlæddet mellem den gamle Stuelærdom og de nye Forskningsmetoder. Af de øvrige Bidrag kan nævnes C. Neergaards **Thomas Bartholin og Oldforskningen i Danmark i det 17. Aarhundrede**, der giver ny Bidrag til den nordiske Arkæologiske Historie i dens Barndom, og Otto Andrup's **Om Portrætter af Thomas Bartholin**, der behandler en Side af vor Kunsthistorie, der endnu ikke er dyrket her hjemme, nemlig Opstillingen af „Stemmata“ over Portrætter.

Th. B. B.

Den bekendte Norsk-Amerikaner John O. Evjen, Forfatter til den sidste Undersøgelse om Statsomvæltningen i Danmark 1660, nu Professor i Theologi ved Augsburg Theological Seminary i Minneapolis, har udsendt et svært Bind biografiske